

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลแม่ยาว อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่

สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่नावาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับ วิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 ร่วมกับกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของ สภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล นำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของ ชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดิน ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและ อนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-12
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal:	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดเชียงราย	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดินตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2566	2-12
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2566	2-13
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2565	2-14
3-1	สมบัติดิน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่	3-5
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณ 2568-2572	7-7
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-10
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ โครงการนำร่องตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-12

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่	2-2
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเชียงราย	2-4
2-3	แผนที่สภาพการใช้ที่ดินตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่	2-11
3-1	แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่	3-8
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่	4-5
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่	6-7
7-1	แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่	7-6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

- 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี
- 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น
- 3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

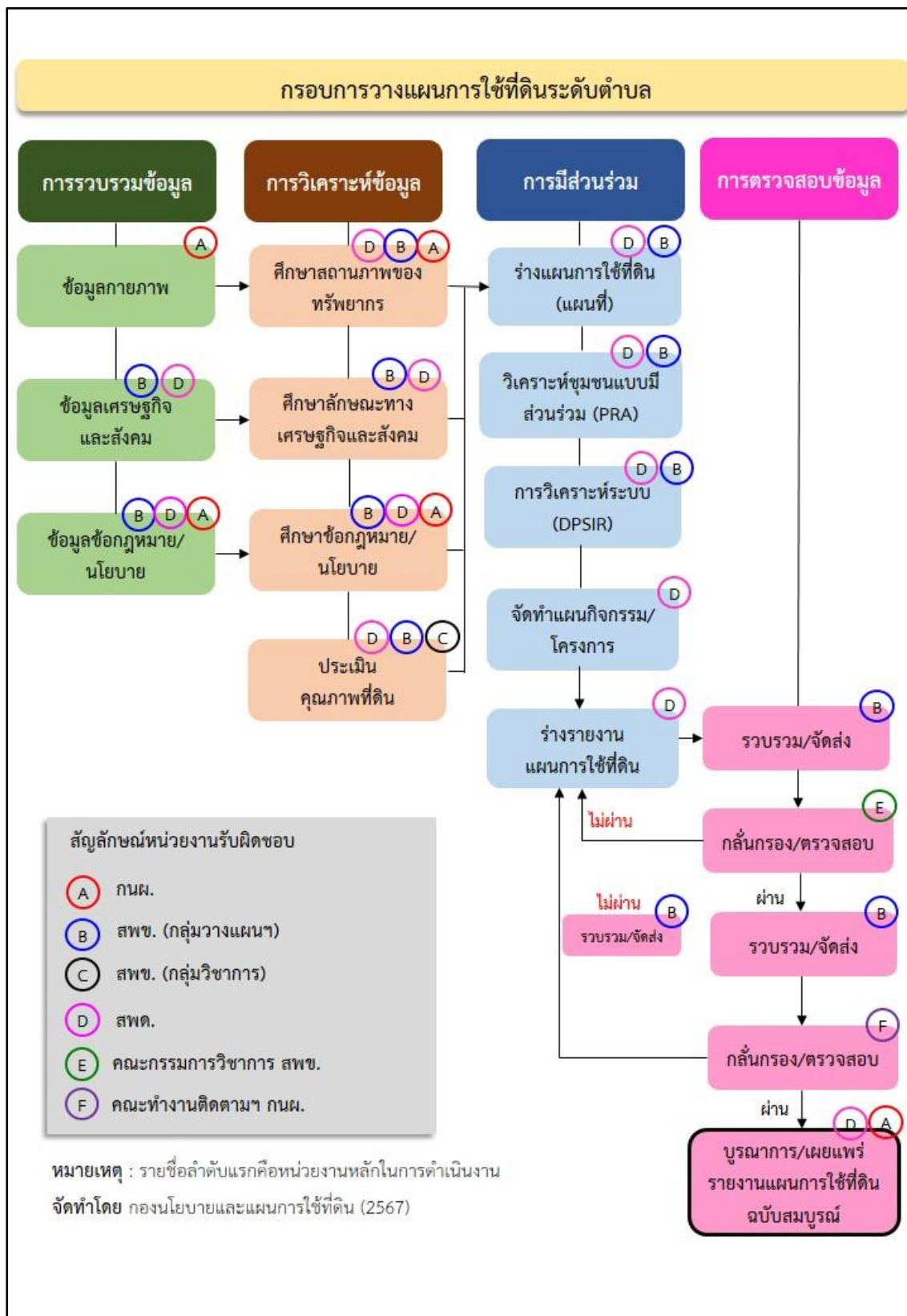
1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

- 1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล
- 2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ
- 3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“บริการได้มาตรฐาน ประชาชนสุขภาพดี เข้าถึงเทคโนโลยี มีส่วนร่วมของชุมชน” (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่นาวาง, 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอแม่เมาะ มีพื้นที่ประมาณ 189.19 ตารางกิโลเมตร หรือ 118,245 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลท่าตอน อำเภอเมาะ จังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลสันต้นหม้อ ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ตำบลลาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมืองเชียงราย ตำบลลาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลแม่เมาะ ตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 17 หมู่บ้าน ดังนี้

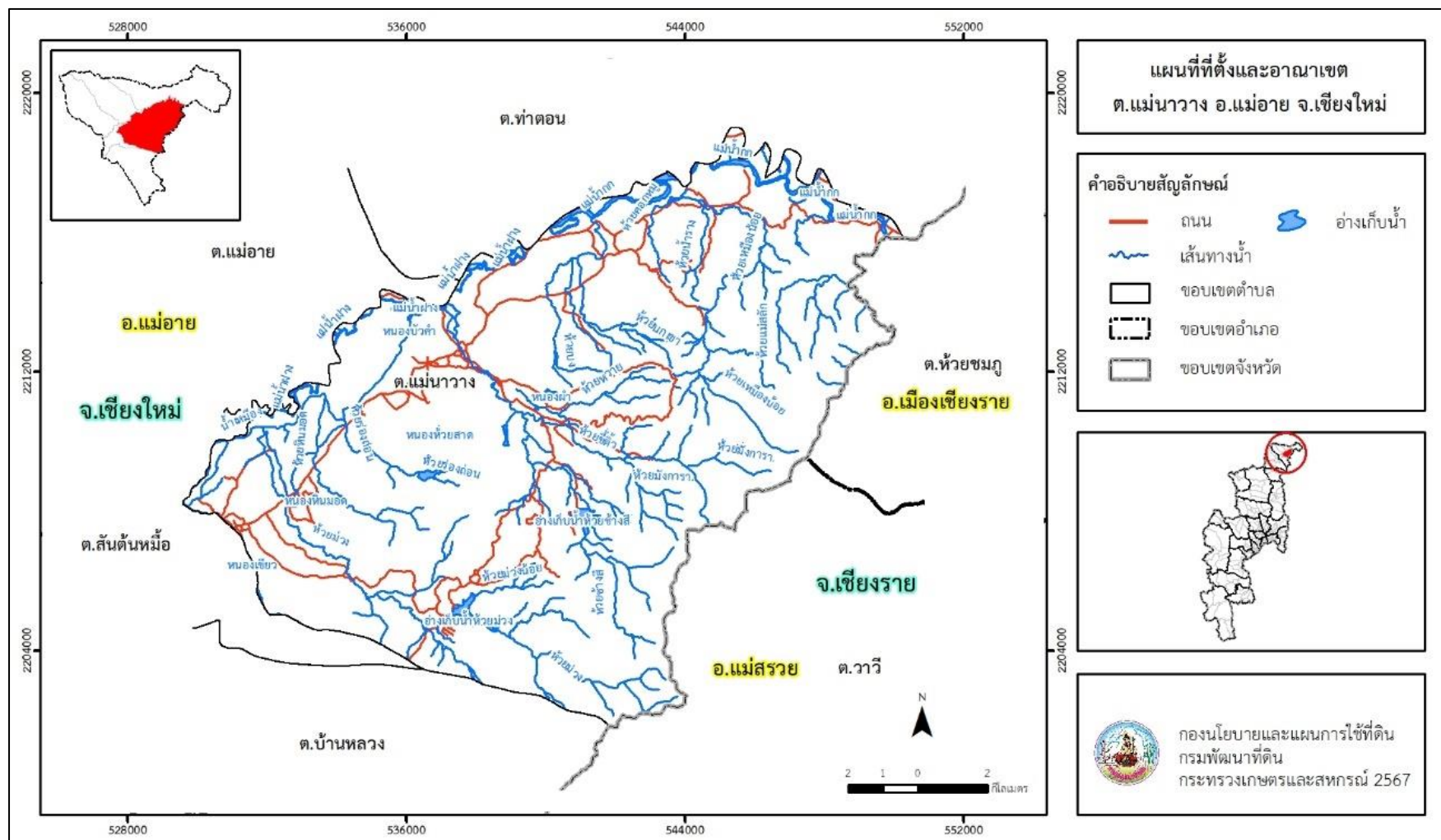
หมู่ที่ 1 บ้านคายนอก	หมู่ที่ 10 บ้านฮ้องถ่อนพัฒนา
หมู่ที่ 2 บ้านคายนใน	หมู่ที่ 11 บ้านท่าปู
หมู่ที่ 3 บ้านหนองขี้กยาง	หมู่ที่ 12 บ้านเทพมงคล
หมู่ที่ 4 บ้านฮ้างดำ	หมู่ที่ 13 บ้านห้วยหลวงพัฒนา
หมู่ที่ 5 บ้านฮ้องห้าหลวง	หมู่ที่ 14 บ้านแม่เมืองน้อย
หมู่ที่ 6 บ้านแม่สลัก	หมู่ที่ 15 บ้านคายนอกพัฒนา
หมู่ที่ 7 บ้านห้วยคอกหมู	หมู่ที่ 16 บ้านจ่อเจริญ
หมู่ที่ 8 บ้านห้วยม่วง	หมู่ที่ 17 บ้านใหม่ร่องไคร้
หมู่ที่ 9 บ้านเด่นชัย	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชันสูง มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ภูเขาที่มีความสูงระหว่าง 600-1,100 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง ทิศเหนือติดกับแม่น้ำกก ทิศตะวันตกติดกับแม่น้ำฝาง และมีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยขี้ดี ห้วยม่วง ห้วยคอกหมู ห้วยบง ห้วยแม่สลัก ห้วยช้างสี

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 พบว่า ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 24.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.7 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 13.8 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,654.4 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 139 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนสิงหาคม มีปริมาณฝน 350.3 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 24 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดเชียงราย ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาล เพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงปลายเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินไป เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

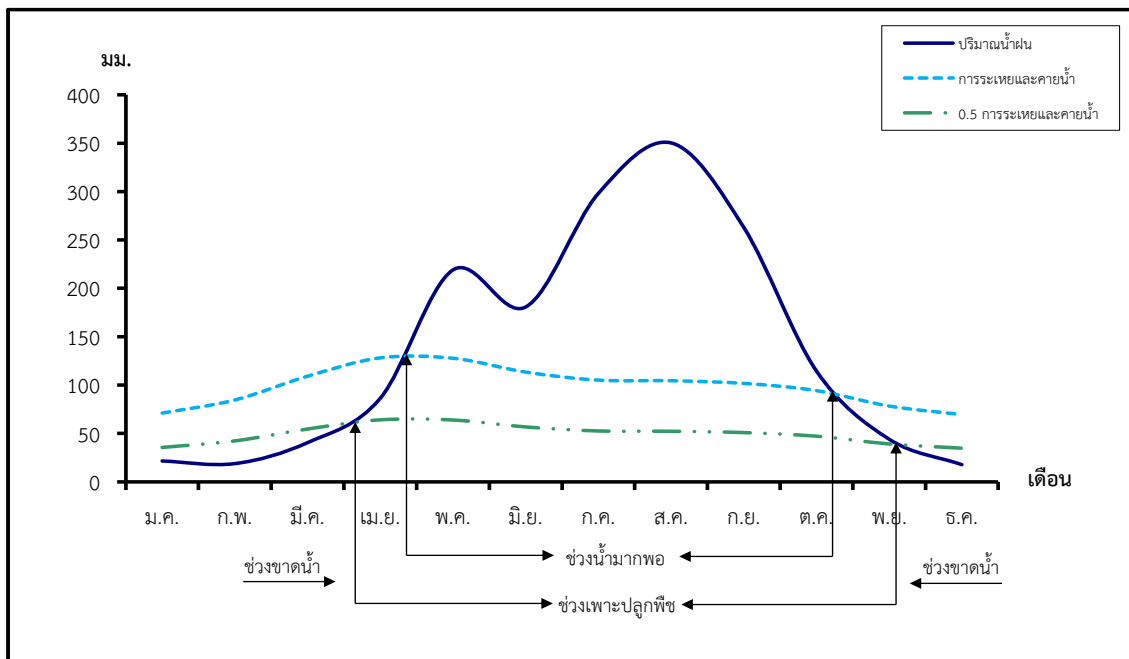
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรจังหวัดเชียงราย¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	13.8	28.6	20.0	79.0	21.5	2.4	71.0	20.8
ก.พ.	14.5	31.3	21.8	74.0	18.8	2.4	84.6	18.2
มี.ค.	17.3	33.6	24.5	71.0	40.5	4.3	109.1	37.9
เม.ย.	20.9	34.7	26.9	72.0	86.3	10.2	128.1	74.4
พ.ค.	22.8	33.3	27.4	78.0	219.0	18.5	127.7	142.3
มิ.ย.	23.6	32.4	27.4	81.0	180.7	18.5	113.4	128.5
ก.ค.	23.5	31.4	26.9	84.0	298.1	22.4	105.1	154.8
ส.ค.	23.2	31.0	26.5	86.0	350.3	24.0	104.5	160.0
ก.ย.	22.5	31.3	26.5	85.0	263.0	18.3	101.7	151.3
ต.ค.	21.3	30.7	25.4	84.0	114.5	11.1	94.2	93.5
พ.ย.	18.2	29.5	23.2	81.0	44.0	4.7	78.3	40.9
ธ.ค.	14.9	27.5	20.4	81.0	17.7	2.7	69.4	17.2
เฉลี่ย	19.7	31.3	24.7	79.7	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,654.4	139.5	1,187.1	1,039.8

หมายเหตุ: ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเชียงราย

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่า สภาพการใช้ที่ดินตำบลแม่नावาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,599 ไร่ หรือร้อยละ 3.03 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 69,899 ไร่ หรือร้อยละ 59.13 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม
- 2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 15,832 ไร่ หรือร้อยละ 13.39 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาไร่ นาข้าว+พืชผัก
- 3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 23,637 ไร่ หรือร้อยละ 19.99 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ข้าวโพด ข้าวโพด/ข้าวไร่ ไร่ร้าง
- 4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 2,846 ไร่ หรือร้อยละ 2.41 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ยืนต้นผสม
- 5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 24,267 ไร่ หรือร้อยละ 20.53 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ส้ม ลิ้นจี่ มะม่วง
- 6) พืชสวน มีเนื้อที่ 2,530 ไร่ หรือร้อยละ 2.14 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม เสาวรสน
- 7) ไร่หมุนเวียน มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ข้าวโพด (ไร่หมุนเวียน)/ข้าวไร่ (ไร่หมุนเวียน) ข้าวไร่ (ไร่หมุนเวียน)

8) ท่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 596 ไร่ หรือร้อยละ 0.51 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสุกร ท่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

9) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 146 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

2.5.3 พื้นที่ป่า มีเนื้อที่ 40,128 ไร่ หรือร้อยละ 33.94 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบ สมบูรณ์ ป่าผลัดใบรกร้างพื้นที่ป่า ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 3,020 ไร่ หรือร้อยละ 2.55 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ บ่อน้ำในไร่นา แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง อ่างเก็บน้ำ

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,599 ไร่ หรือร้อยละ 1.35 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พื้นที่ลุ่ม ท่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ท่งหญ้าธรรมชาติ

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,599	3.03
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,928	2.47
U202	หมู่บ้านชาวไทยภูเขา	378	0.32
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	169	0.14
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	65	0.05
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	19	0.02
U603	สุสาน ป่าช้า	40	0.03
A	พื้นที่เกษตรกรรม	69,899	59.13
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	15	0.01
A100	นาไร่	397	0.34
A101	นาข้าว	15,259	12.90
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	54	0.05
A101+A206	นาข้าว+ยาสูบ	24	0.02
A101+A209	นาข้าว+ถั่วเหลือง	9	0.01
A101+A502	นาข้าว+พืชผัก	89	0.07
A200	ไร่ไร่	2,120	1.79

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A201	พืชไร่ผสม	1,948	1.65
A201/A406	พืชไร่ผสม/ลีนจี้	169	0.14
A202	ข้าวโพด	10,731	9.07
A202/A216	ข้าวโพด/ข้าวไร่	6,653	5.63
A202/A219	ข้าวโพด/มันเทศ	17	0.01
A202/A302	ข้าวโพด/ยางพารา	37	0.03
A202/A401	ข้าวโพด/ไม้ผลผสม	194	0.16
A202/A402	ข้าวโพด/ส้ม	18	0.02
A202/A406	ข้าวโพด/ลีนจี้	56	0.05
A202/A407	ข้าวโพด/มะม่วง	6	0.01
A202/A413	ข้าวโพด/ลำไย	16	0.01
A202/A502	ข้าวโพด/พืชผัก	376	0.32
A204	มันสำปะหลัง	277	0.23
A205	สับปะรด	43	0.04
A209	ถั่วเหลือง	3	-
A216	ข้าวไร่	931	0.79
A229	พริก	42	0.04
A301	ไม้ยืนต้นผสม	149	0.13
A301/A402	ไม้ยืนต้นผสม/ส้ม	55	0.05
A302	ยางพารา	2,208	1.87
A303	ปาล์มน้ำมัน	278	0.23
A304	ยูคาลิปตัส	11	0.01
A305	สัก	113	0.10

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A306	สะเดา	14	0.01
A307	สนประดิพัทธ์	5	-
A318	จามจุรี	13	0.01
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมไทร	307	0.26
A401	ไม้ผลผสม	620	0.52
A402	ส้ม	13,029	11.02
A402/A406	ส้ม/ลิ้นจี่	765	0.65
A402/A407	ส้ม/มะม่วง	15	0.01
A402/A411	ส้ม/กล้วย	56	0.05
A402/A415	ส้ม/มะละกอ	20	0.02
A402/A420	ส้ม/กลางสาต ลองกอง	27	0.02
A403	ทุเรียน	8	0.01
A403/A404	ทุเรียน/เงาะ	6	0.01
A404	เงาะ	68	0.06
A405	มะพร้าว	3	-
A405/A413	มะพร้าว/ลำไย	17	0.01
A406	ลิ้นจี่	5,817	4.92
A406/A407	ลิ้นจี่/มะม่วง	80	0.07
A407	มะม่วง	1,930	1.63
A407/A502	มะม่วง/พืชผัก	4	-
A411	กล้วย	60	0.05
A411/A413	กล้วย/ลำไย	23	0.02
A411/A415	กล้วย/มะละกอ	8	0.01
A411/A416	กล้วย/ขนุน	44	0.04
A413	ลำไย	1,276	1.08

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A413/A420	ลำไย/ลางสาด ลองกอง	47	0.04
A414	ฝรั่ง	7	0.01
A415	มะละกอ	9	0.01
A422	มะนาว	4	-
A427	ส้มโอ	17	0.01
A500	พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม	28	0.02
A501	พืชสวนผสม	7	0.01
A502	พืชผัก	2,476	2.09
A507	เสาวรศ	19	0.02
A602/A616	ข้าวโพด (ไร่หมุนเวียน)/ข้าวไร่ (ไร่หมุนเวียน)	18	0.02
A616	ข้าวไร่ (ไร่หมุนเวียน)	12	0.01
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	176	0.15
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	14	0.01
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	30	0.03
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	376	0.32
A901	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม	74	0.06
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	72	0.06
F	พื้นที่ป่าไม้	40,128	33.94
F100	ป่าไม้ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	114	0.10
F101	ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์	3,244	2.74
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	3,331	2.82
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	32,960	27.87
F500	ป่าปลูกรอสภาพฟื้นฟู	44	0.04
F501	ป่าปลูกสมบูรณ์	435	0.37

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

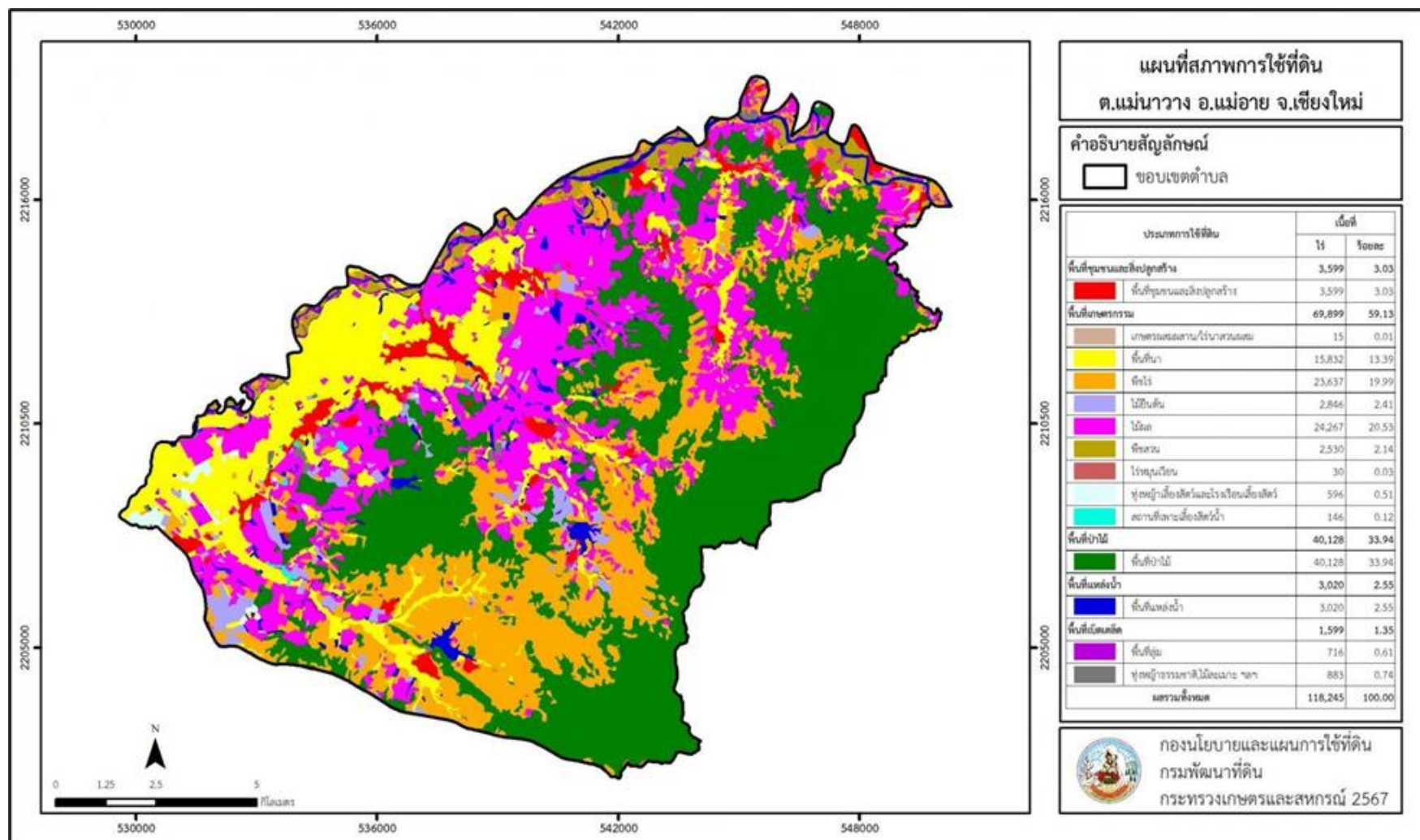
หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,599	1.35
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	259	0.22
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	426	0.36
M201	พื้นที่ลุ่ม	716	0.61
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	17	0.01
M303	บ่อทราย	74	0.06
M304	บ่อดิน	61	0.05
M405	พื้นที่ถม	46	0.04
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	3,020	2.55
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	836	0.71
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	237	0.20
W201	อ่างเก็บน้ำ	685	0.58
W202	บ่อน้ำในไร่นา	1,199	1.01
W203	คลองชลประทาน	63	0.05
ผลรวมทั้งหมด		118,245	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567)

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

รูปที่ 2-3 แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลแม่่นาวาง มีประชากรรวม 15,189 คน แยกเป็นชาย 7,654 คน เป็นหญิง 7,535 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 80.28 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 6,006 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,532 ครัวเรือน หรือร้อยละ 42.16 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 3,474 ครัวเรือน หรือร้อยละ 57.84 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลแม่่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน	จำนวนประชากร (คน)		
	(ครัวเรือน)	ชาย	หญิง	รวม
ตำบลแม่่นาวาง	6,006	7,654	7,535	15,189
หมู่ที่ 1 คายนอก	652	266	319	585
หมู่ที่ 2 คายใน	308	381	382	763
หมู่ที่ 3 หนองขึ้นกยาง	244	223	213	436
หมู่ที่ 4 อ่างต่ำ	316	330	314	644
หมู่ที่ 5 อ่องห้าหลวง	886	944	949	1,893
หมู่ที่ 6 แม่สลัก	555	597	559	1,156
หมู่ที่ 7 ห้วยคอกหมู	518	957	895	1,852
หมู่ที่ 8 ห้วยม่วง	250	379	346	725
หมู่ที่ 9 เเด่นชัย	254	262	277	539
หมู่ที่ 10 อ่องถ่อนพัฒนา	229	246	241	487
หมู่ที่ 11 ท่าปู่	247	493	455	948
หมู่ที่ 12 เทพมงคล	119	164	176	340
หมู่ที่ 13 ห้วยหลวงพัฒนา	481	1,033	1,038	2,071
หมู่ที่ 14 แม่เมื่อน้อย	346	525	488	1,013
หมู่ที่ 15 คายนอกพัฒนา	197	243	272	515
หมู่ที่ 16 จอเจริญ	169	268	276	544
หมู่ที่ 17 ใหม่ร่องไคร้	235	343	335	678

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	6,006	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	2,532	42.16
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	3,474	57.84

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 118,245 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 6,006 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 19.69 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบลมีเนื้อที่เกษตรกรรม 69,899 ไร่ หรือร้อยละ 59.13 ของเนื้อที่ตำบล และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 27.61 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ปลูกไม้ผล และปลูกพืชไร่ โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,532 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ส้ม และข้าวโพด เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย และบริโภคในครัวเรือน

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2567 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 182,075.79 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 67,561.18 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 114,922.84 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 42,643.35 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 67,152.95 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 24,917.83 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลแม่นาวาง	112,423.09	27,938.41	24,480.93	17,233.36	182,075.79	67,561.18	114,922.84	42,643.35
หมู่ที่ 1 คายนอก	119,318.18	10,750.00	22,348.48	13,939.39	166,356.06	166,356.06	80,409.09	80,409.09
หมู่ที่ 2 คายใน	134,703.24	60,122.13	30,706.39	21,516.67	247,048.43	98,273.41	162,855.05	64,782.12
หมู่ที่ 3 หนองขึ้นยาง	152,757.58	606.06	1,010.10	5,757.58	160,131.31	58,714.81	109,808.08	40,262.96
หมู่ที่ 4 อ่างต่า	105,793.57	32,793.57	26,977.49	13,232.75	178,797.37	74,937.13	101,184.30	42,408.13
หมู่ที่ 5 อ่องห้าหลวง	87,279.25	13,954.72	18,723.02	22,430.19	142,387.17	50,377.30	109,418.87	38,712.95
หมู่ที่ 6 แม่สลัก	89,798.03	37,580.92	34,655.92	14,736.84	176,771.71	44,338.78	71,369.08	17,901.16
หมู่ที่ 7 ห้วยคอกหมู	96,034.83	15,651.74	15,865.68	11,990.05	139,542.29	55,321.50	109,057.21	43,235.70
หมู่ที่ 8 ห้วยม่วง	113,892.47	32,582.94	32,605.29	9,338.24	188,418.94	56,692.42	153,706.55	46,247.99
หมู่ที่ 9 เด่นชัย	107,198.02	17,277.23	49.50	49.50	124,574.26	61,375.61	113,039.60	55,692.68
หมู่ที่ 10 อ่องถ่อนพัฒนา	107,406.59	21,489.66	23,488.45	14,930.17	167,314.86	70,834.03	125,237.59	53,020.29
หมู่ที่ 11 ท่าปู่	227,750.00	21,887.84	18,270.27	30,885.14	298,793.24	95,924.95	94,086.49	30,205.64
หมู่ที่ 12 เทพมงคล	122,213.33	17,300.00	23,212.00	24,073.33	186,798.67	66,084.43	74,301.33	26,285.85
หมู่ที่ 13 ห้วยหลวงพัฒนา	61,145.45	33,283.64	29,856.00	19,650.91	143,936.00	43,306.78	116,795.52	35,140.88
หมู่ที่ 14 แม่เมื่อน้อย	94,550.86	42,220.00	25,760.51	23,688.57	186,219.94	63,278.62	99,685.15	33,873.60
หมู่ที่ 15 คายนอกพัฒนา	99,449.84	30,297.12	22,364.76	16,278.33	168,390.05	73,582.21	133,809.20	58,471.25
หมู่ที่ 16 จอเจริญ	138,195.92	37,760.54	24,548.30	35,535.37	236,040.14	92,527.73	138,206.12	54,176.80
หมู่ที่ 17 ใหม่ร่องไคร้	132,276.96	21,093.75	44,590.77	4,504.64	202,466.13	93,445.91	118,669.08	54,770.35

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลแม่नावาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่เตรียมการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติลำน้ำกก เนื้อที่ 38 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 65,258 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 14,260 ไร่

(3) เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 4,339 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 30,462 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 471 ไร่

3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 21,756 ไร่

4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 24,552 ไร่

5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 17,011 ไร่

6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 23,993 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลแม่नावาง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,654.4 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในพื้นแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลแม่นาวาง มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดิน ดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ น้ำร่องห้าหลวง น้ำเหมือง แม่น้ำกก แม่น้ำฝาง หนองเขียว หนองผำ หนองห้วยสาด หนองหินมอด ห้วยชี้ตัว ห้วยคอกหมู ห้วยคะนาง ห้วยช้างสี ห้วยนกเขา ห้วยน้ำราง ห้วยบง ห้วยม่วง ห้วยม่วงน้อย ห้วยมังกรรา ห้วยแม่สลัก ห้วยร่องถ่อน ห้วยศาลา ห้วยห้วย ห้วยหินมอด และห้วยเหมืองน้อย

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยช้างสี และอ่างเก็บน้ำห้วยม่วง

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2567) พบว่า ตำบลแม่นาวาง มีจำนวนบ่อบาดาลราชการ จำนวน 15 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชน จำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 31 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 3 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 6 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Hd-sicA ชุดดินหางดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,711 ไร่ หรือร้อยละ 5.68 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Ph-sicA ชุดดินพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,664 ไร่ หรือร้อยละ 3.94 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Sai-sIA ชุดดินสันทราย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,741 ไร่ หรือร้อยละ 4.01 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Sai-fl-sIA ดินสันทรายที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,170 ไร่ หรือร้อยละ 1.83 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน St-sIA ชุดดินสีทน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 648 ไร่ หรือร้อยละ 0.55 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Wch-sicA ชุดดินเวียงชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 566 ไร่ หรือร้อยละ 0.48 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 25 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Bg-clB ชุดดินบ้านจ้อง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 259 ไร่ หรือร้อยละ 0.22 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Bg-clC ชุดดินบ้านจ้อง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 327 ไร่ หรือร้อยละ 0.28 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Bg-clD ชุดดินบ้านจ้อง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,532 ไร่ หรือร้อยละ 1.30 ของเนื้อที่ตำบล

- 4) หน่วยแผนที่ดิน Bg-clE ชุดดินบ้านจ้อง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,279 ไร่ หรือร้อยละ 1.08 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Ce-clD ชุดดินเชียงแสน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 283 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Cm-slB ชุดดินเชียงใหม่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 590 ไร่ หรือร้อยละ 0.50 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Hc-slB ชุดดินห้างฉัตร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,060 ไร่ หรือร้อยละ 0.90 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Hc-slC ชุดดินห้างฉัตร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,329 ไร่ หรือร้อยละ 1.97 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Hc-hb,br-slB ดินห้างฉัตรที่มีความอึดตัวเบสสูงและเป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,747 ไร่ หรือร้อยละ 1.47 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Hc-hb,br-slC ดินห้างฉัตรที่มีความอึดตัวเบสสูงและเป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล
- 11) หน่วยแผนที่ดิน Kp-silA ชุดดินกำแพงเพชร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 820 ไร่ หรือร้อยละ 0.69 ของเนื้อที่ตำบล
- 12) หน่วยแผนที่ดิน Kp-silB ชุดดินกำแพงเพชร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8,617 ไร่ หรือร้อยละ 7.29 ของเนื้อที่ตำบล
- 13) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclD ชุดดินลี่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 105 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล
- 14) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclE ชุดดินลี่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 31 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล
- 15) หน่วยแผนที่ดิน Mt-clC ชุดดินแม่แตง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,117 ไร่ หรือร้อยละ 3.48 ของเนื้อที่ตำบล
- 16) หน่วยแผนที่ดิน Mt-clE ชุดดินแม่แตง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 413 ไร่ หรือร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล
- 17) หน่วยแผนที่ดิน Mt-fl-slC/d3c ดินแม่แตงที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็กที่มีความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 1,124 ไร่ หรือร้อยละ 0.95 ของเนื้อที่ตำบล

18) หน่วยแผนที่ดิน Mt-fl-sLD/d3c ดินแม่แตงที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็กที่ความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 621 ไร่ หรือร้อยละ 0.52 ของเนื้อที่ตำบล

19) หน่วยแผนที่ดิน Ps-sLC ชุดดินภูสะนา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,002 ไร่ หรือร้อยละ 1.69 ของเนื้อที่ตำบล

20) หน่วยแผนที่ดิน Ps-hb-gsLD ดินภูสะนาที่มีความอิ่มตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 138 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล

21) หน่วยแผนที่ดิน Sp-sLB ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,533 ไร่ หรือร้อยละ 1.30 ของเนื้อที่ตำบล

22) หน่วยแผนที่ดิน Uti-sLB ชุดดินอุทัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 517 ไร่ หรือร้อยละ 0.44 ของเนื้อที่ตำบล

23) หน่วยแผนที่ดิน Uti-sLC ชุดดินอุทัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 384 ไร่ หรือร้อยละ 0.32 ของเนื้อที่ตำบล

24) หน่วยแผนที่ดิน Uti-gm-sLA/b ดินอุทัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 310 ไร่ หรือร้อยละ 0.26 ของเนื้อที่ตำบล

25) หน่วยแผนที่ดิน Wi-clB ชุดดินวังไผ่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 522 ไร่ หรือร้อยละ 0.44 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 3 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 65,397 ไร่ หรือร้อยละ 55.31 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน U พื้นที่ชุ่มชื้น มีเนื้อที่ 1,362 ไร่ หรือร้อยละ 1.15 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 1,317 ไร่ หรือร้อยละ 1.11 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 136 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินลี (Li)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลแม่नावาง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความ อิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Bg-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	259	0.22
Bg-clC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	327	0.28
Bg-clD	12-20	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,532	1.30
Bg-clE	20-35	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,279	1.08
Ce-clD	12-20	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	283	0.24
Cm-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	590	0.50
Hc-hb,br-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	430	0.36
Hc-hb,br-slB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	1,317	1.11
Hc-hb,br-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	9	0.01
Hc-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	1,060	0.90
Hc-slC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	2,329	1.97
Hd-sic1A	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	>75	5.5-7.0	5.5-8.0	<2	-	6,711	5.68
Kp-silA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	736	0.62
Kp-silA*	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	84	0.07
Kp-silB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	8,617	7.29
Li-gclD	12-20	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20		5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	105	0.09
Li-gclE	20-35	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	31	0.03
Mt-clC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	3,836	3.24

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความ อิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Mt-clC*	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	281	0.24
Mt-clE	20-35	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	413	0.35
Mt-fl-slC/d3c	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	358	0.30
Mt-fl-slC/d3c*	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	766	0.65
Mt-fl-slD/d3c	12-20	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	621	0.52
Ph-sicLA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	5.5-8.0	<2	-	4,664	3.94
Ps-hb-gslD	12-20	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-6.0	6.0-7.0	<2	-	138	0.12
Ps-slC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	2,002	1.69
Sai-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-7.0	5.0-8.0	<2	-	2,170	1.83
Sai-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	5.0-7.0	5.0-8.0	<2	-	925	0.78
Sai-slA*	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-7.0	5.0-8.0	<2	-	3,816	3.23
Sp-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	200	0.17
Sp-slB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,333	1.13
St-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	648	0.55
Uti-gm-slA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.5	<2	-	310	0.26
Uti-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.5	<2	-	517	0.44
Uti-slC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10		5.5-6.5	5.0-6.5	<2	-	384	0.32

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความ อิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Wch-sic1A	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	>75	5.5-7.0	5.5-8.0	<2	-	566	0.48
Wi-clB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	522	0.44
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	65,397	55.31
U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,362	1.15
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,317	1.11
รวมทั้งหมด											18,245	100.00

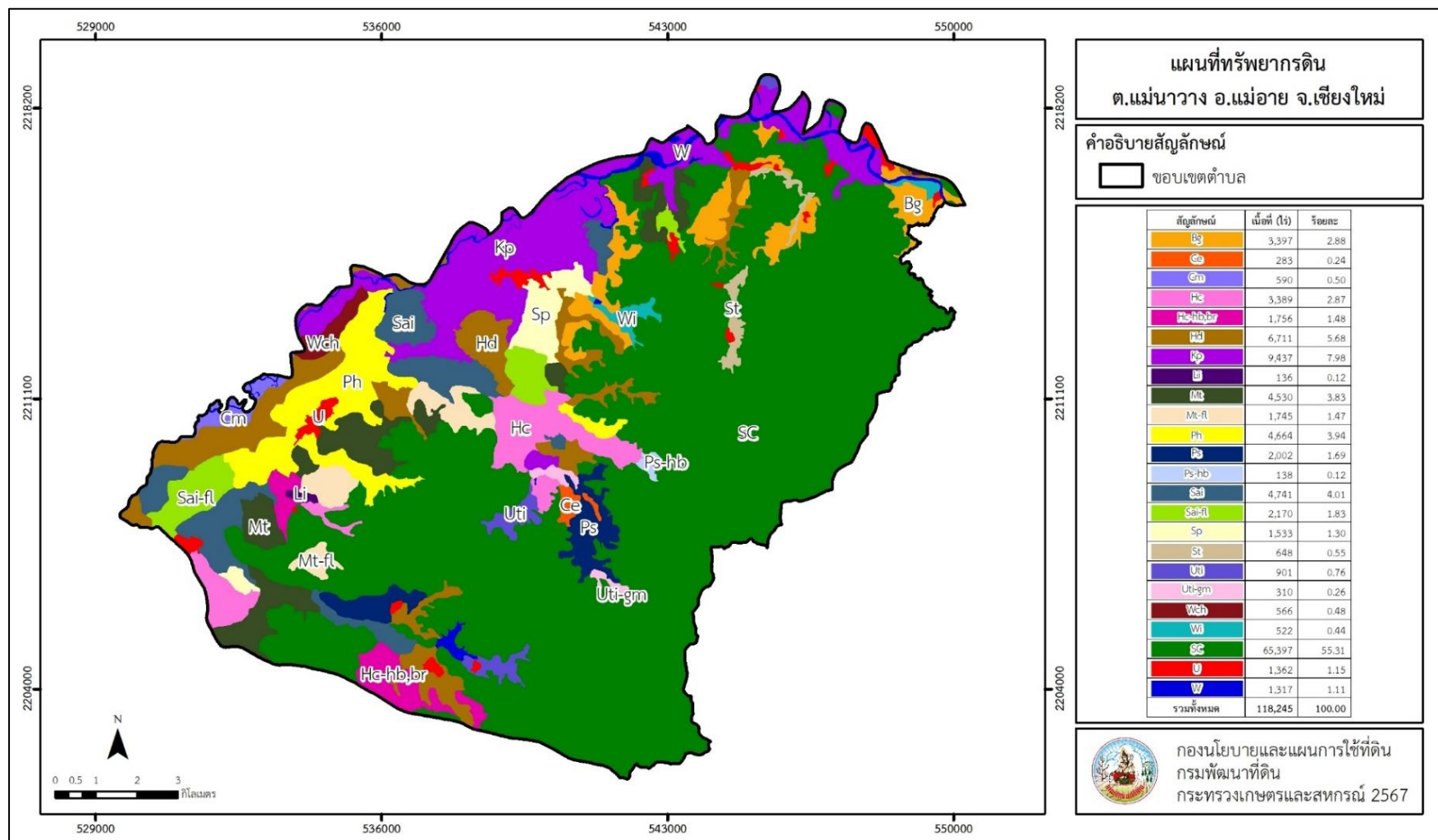
หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

รูปที่ 3-1 แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน(PRA) ในพื้นที่ตำบลแม่่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2567 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลแม่่นาวาง มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของพื้นที่การใช้ที่ดินตำบลแม่่นาวาง คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- 3) การปลูกพืชในพื้นที่เดิมอย่างเข้มข้น
- 4) ผลผลิตทางการเกษตรลดลง รายได้น้อย ต้นทุนสูง รายได้ต่ำ
- 5) ลำห้วยธรรมชาติขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ได้ ในช่วงฤดูฝนทำให้เกิดความแห้งแล้งซ้ำซาก
- 6) พื้นที่ทำการเกษตรบางส่วนอยู่ในเขตป่าสงวน และเขตอุทยาน เกษตรกรบางส่วนจึงไม่มีเอกสารสิทธิ์การถือครองที่ดิน

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกรในพื้นที่ตำบลแม่่นาวาง

- 1) การแก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรม และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบแปลง ไร่ นา สวน การปลูกพืชให้เหมาะสมกับที่ดิน
- 3) การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ อุปโภค บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- 4) การแก้ไขปัญหาทางด้านผลผลิตทางการเกษตรให้เพิ่มขึ้น ผลผลิตได้มาตรฐาน มีคุณภาพ มีราคา มีตลาดรองรับ
- 5) การมีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver)

- 1.1) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- 1.2) การขยายตัวของชุมชน
- 1.2) นโยบายภาครัฐ ในการจัดสรรที่ดินทำกิน

2) แรงกดดัน (Pressure)

- 2.1) มีการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างต่อเนื่อง ขาดการปรับปรุงบำรุงดินที่เหมาะสม
- 2.2) ใช้ประโยชน์พื้นที่ลาดชัน โดยขาดมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 2.3) ใช้พื้นที่เดิมปลูกพืชเชิงเดี่ยว มีโรคและแมลงระบาดรุนแรง
- 2.4) ราคาผลผลิต และปัจจัยการผลิต ขึ้นกับนายทุน ผู้ซึ่งผูกขาดการตลาด
- 2.5) มีแหล่งกักเก็บน้ำทางการเกษตรน้อย ไม่เพียงพอความต้องการ
- 2.6) พื้นที่เกษตรนอกเขตป่ามีจำกัด มีการใช้ประโยชน์พื้นที่ในเขตป่า

3) สภาวะ (State)

- 3.1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3.2) เกิดการชะล้างพังทลายของดิน
- 3.3) การปลูกพืชในพื้นที่เดิมอย่างเข้มข้น ใช้สารเคมีทางการเกษตรเพิ่มขึ้น
- 3.4) ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนสูงการผลิตสูง
- 3.5) ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- 3.6) ไม่มีเอกสารสิทธิ์การถือครองที่ดิน

4) ผลกระทบ (Impact) ในพื้นที่

- 4.1) แหล่งน้ำธรรมชาติ เกิดการตื้นเขิน
- 4.2) เกิดภาวะหนี้สินเพิ่มขึ้น
- 4.3) สารเคมีปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม
- 4.4) กระทบต่อคุณภาพชีวิตเกษตรกร

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- คุ้มน้ำขอบเขา
- บ่อดักตะกอนดินทราย
- ฝายชะลอน้ำ
- ขึ้นบันไดดินแบบต่อเนื่อง
- คันดิน
- ปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชุ่มชื้น และ

กักเก็บน้ำ

- การปลูกพืชตระกูลถั่วหมุนเวียนสลับเป็นแถบกับพืชไร่ ขวางความลาดเท
ในระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

พื้นที่ราบ

- จัดรูปแปลงนา
- ปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ และปุ๋ยพืชสด
- การใช้ผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพเพื่อการพัฒนาที่ดิน
- ปรับเปลี่ยนการผลิตพืชตามความเหมาะสมของดิน และปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย
- ก่อสร้างสระน้ำในไร่นาขนาดเล็ก
- ขุดลอกแหล่งน้ำ ลำน้ำ คลองส่งน้ำ

อนาคต

1. ปฏิรูปที่ดิน จัดที่ดินโดย คทช.
2. ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สภาพสถานการณ์โดยใช้ระบบ DPSIR ของตำบลแม่नावาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1. มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกในช่วงต้นฤดูฝน ต้นเดือนพฤษภาคม
2. ข้าวโพด เกษตรกรจะทำการปลูก 2 รอบ รอบแรก ช่วงเดือน เมษายน ถึง กันยายน และช่วงที่ 2 จะปลูกในเดือนตุลาคม จนถึง เดือนกุมภาพันธ์
3. ข้าวนาปีข้าวไร่ เกษตรกรจะเลือกปลูกช่วงต้นฤดูฝนอายุการเก็บเกี่ยว 4 เดือน ตั้งแต่เดือน มิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม
4. พืชผัก เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม แล้วจะปลูกพืชผักสวนครัวหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ได้แก่ มะเขือ พริกกะเพรา โหระพา ข่า ตะไคร้ สมุนไพร สารแหน่ ฟักทอง ผักชีฝรั่ง ระหว่างเดือนธันวาคม ถึงเดือนกรกฎาคม

ชนิดพืช / เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง											
2.ข้าวโพด	ข้าวโพด											
3.ข้าวนาปี						ข้าวนาปี						
4.ข้าวไร่							ข้าวไร่					
5.พืชผัก	พืชผัก											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่าย ในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน ยางพารา กาแฟ ลำไย

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

หน่วยที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด	มันสำปะหลัง	ปาล์มน้ำมัน	ยางพารา	กาแฟ	ลำไย
Bg-clB	S3o	S2n	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns
Bg-clC	S3ewo	S2en	S2en	S2n	S2n	S2ns	S2ns
Bg-clD	N	S3e	S3e	S2ewn	S2ewn	S2ewns	S2ewns
Bg-clE	N	N	N	S3ew	S3ew	S3ew	S3ew
Ce-clD	N	S3e	S3e	S2ewn	S2ewn	S2ewsn	S2ewsn
Cm-slB	S3o	S2n	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns
Hc-hb,br-slB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Hc-hb,br-slB	S3o	S2n	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns
Hc-hb,br-slC	S3ewo	S2ens	S2ens	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Hc-slB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Hc-slC	S3ewo	S2en	S2en	S2n	S2n	S2ns	S2ns
Hd-sic1A	S1	N	N	S3o	N	N	N
Kp-silA	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Kp-silA	S3o	S2n	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns
Kp-silB	S3o	S2n	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns
Li-gclD	N	S3er	S3er	N	S3r	N	N
Li-gclE	N	N	N	N	S3ewr	N	N
Mt-clC	S3ewo	S2ens	S2ens	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Mt-clC	S3ewo	S2en	S2en	S2n	S2n	S2ns	S2ns
Mt-clE	N	N	N	S3ew	S3ew	S3ew	S3ew
Mt-fl-s1C/d3c	S3ewo	S2ens	S2ens	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Mt-fl-s1C/d3c	S3ewo	S2en	S2en	S2n	S2n	S2ns	S2ns
Mt-fl-s1D/d3c	N	S3e	S3e	S2ewns	S2ewns	S2ewns	S2ewns
Ph-sic1A	S2n	N	N	S3o	N	N	N
Ps-hb-gslD	N	S3e	S3e	S3r	S2ewrn	S3r	S3r
Ps-s1C	S3ewo	S2ern	S2ern	S3r	S2rn	S3r	S3r
Sai-fl-s1A	S2n	S3o	N	S2on	S3o	N	S3o
Sai-s1A	S2ns	S3o	N	S2ons	S3o	N	S3o
Sai-s1A	S2n	S3o	N	S2on	S3o	N	S3o

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

หน่วยที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด	มันสำปะหลัง	ปาล์มน้ำมัน	ยางพารา	กาแฟ	ลำไย
Sp-slB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Sp-slB	S3o	S2n	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns
St-slA	S1	S3o	N	S2o	S3o	N	S3o
Uti-gm-slA/b	S2on	S2on	S2on	S2n	S2on	S2ons	S2ns
Uti-slB	S3o	S2n	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns
Uti-slC	S3ewo	S2en	S2en	S2n	S2n	S2ns	S2ns
Wch-sicLA	S1	N	N	S3o	N	N	N
Wi-clB	S2ewo	S2o	S2o	S1	S2o	S2os	S2s

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน
ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- z = สารพิษ
- x = การมีเกลือมากเกินไป
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 -2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “**เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570**” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่नावาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่ฟอธรรมชาติ มีเนื้อที่ 67,605 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 57.17 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) **เขตป่าไม้สมบูรณ์** (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 34,340 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 29.04 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) **เขตป่าไม้เสื่อมโทรม** (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 2,982 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.52 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) **เขตพื้นที่ฟอธรรมชาติ** (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 30,283 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 25.61 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก ผ้วางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 39,225 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 33.17 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) **เขตเกษตรกรรมขั้นดี** เป็นเขตที่ทำการเกษตรที่มีศักยภาพสูงในการผลิตมากที่สุด ในตำบล โดยมีเนื้อที่ 22 ไร่คิดเป็นร้อยละ 0.02 โดยเป็นเขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 9 ไร่คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล และเขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2150) มีเนื้อที่ 13 ไร่คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง

พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดินข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียด คือ

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 1 ไร่ หรือ ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ กวางตุ้ง พริก

(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีเนื้อที่ 35,265 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.82 มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 12,999 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 10.99 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 10,688 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 9.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง ลิ้นจี่ ลำไย กล้วย ฝรั่ง

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 1,386 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.17

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 8,418 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 7.12 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ ข้าวโพด ข้าวไร่ พืชตระกูลถั่ว

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 1,774 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.50 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ พริกทอง แตงโม กวางตุ้ง กระหล่ำ สับปะรด พริก

2.4) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรม ที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้น

จึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่มีเนื้อที่ 3,219 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.72 มีรายละเอียดดังนี้

(1) **เขตทำนา** (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 927 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.78 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) **เขตปลูกไม้ผล** (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 2,014 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.70 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ส้ม ลิ้นจี่ มะม่วง ลำไย

(3) **เขตปลูกไม้ยืนต้น** (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 277 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.23 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ไม้สัก พยูง ยางนา

(4) **เขตปลูกพืชไร่** (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 1 ไร่ ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ ข้าวโพด พืชตระกูลถั่ว

2.5) **เขตประมง** มีพื้นที่ 146 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ

2.6) **เขตปศุสัตว์** มีพื้นที่ 572 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.49 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) **เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์** (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 163 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล

(2) **เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์** (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 409 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบ ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค

6.2.3 **เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง** (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 3,641 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.08 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) **เขตชุมชน/สถานที่ราชการ** (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 3,518 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.98 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) **เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต** (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 83 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) **เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ** (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 40 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท้องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 3,011 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.55 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) **เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ** (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 1,073 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.91 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) **เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น** (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 1,938 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.64 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่นๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 1,964 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.66 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 2,799 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.37 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

สัญลักษณ์ แผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1	เขตป่าไม้	67,605	57.17
1100	1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	34,340	29.04
1200	1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	2,982	2.52
1300	1.3 เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ	30,283	25.61
2	เขตเกษตรกรรม	39,225	33.17
2100	2.1 เขตเกษตรกรรมขั้นดี	22	0.02
2110	1) เขตทำนา	9	0.01
2150	2) เขตปลูกพืชทางเลือก	13	0.01
	2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	35,266	29.82
	1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1)	1	-
2215	- เขตปลูกพืชทางเลือก	1	-
	2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	35,265	29.82
2221	- เขตทำนา	12,999	10.99

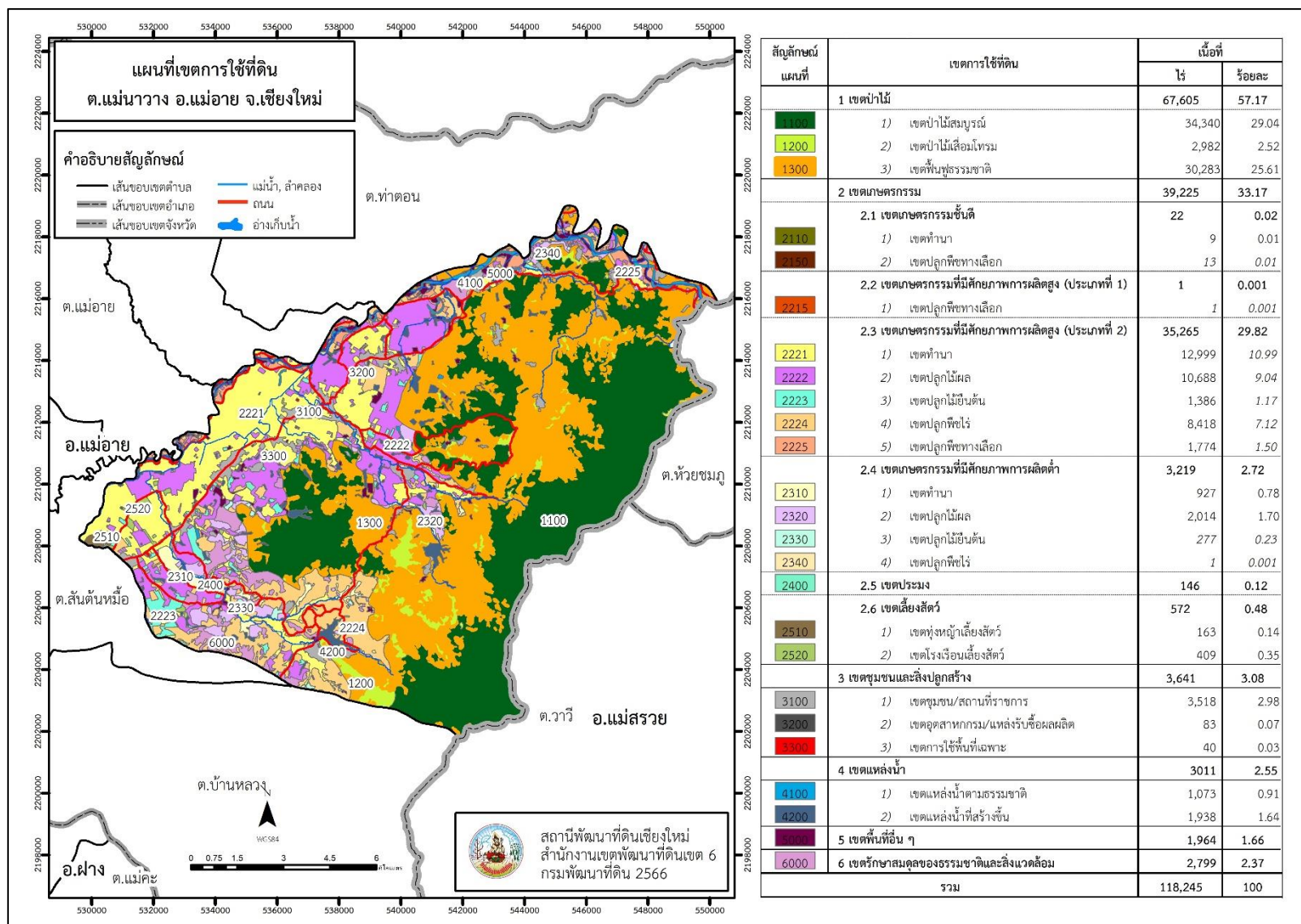
ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

สัญลักษณ์ แผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
2222	- เขตปลูกไม้ผล	10,688	9.04
2223	- เขตปลูกไม้ยืนต้น	1,386	1.17
2224	- เขตปลูกพืชไร่	8,418	7.12
2225	- เขตปลูกพืชทางเลือก	1,774	1.50
2.3	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	3,219	2.72
2310	1) เขตทำนา	927	0.78
2320	2) เขตปลูกไม้ผล	2,014	1.70
2330	3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	277	0.23
2340	4) เขตปลูกพืชไร่	1	-
2400	2.4 เขตประมง	146	0.12
	2.5 เขตปศุสัตว์	527	0.49
2510	1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	163	0.14
2520	2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	409	0.35
3	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,641	3.08
3100	3.1 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	3,518	2.98
3200	3.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	83	0.07
3300	3.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	40	0.03
4	เขตแหล่งน้ำ	3,011	2.55
4100	4.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	1,073	0.91
4200	4.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	1,938	1.64
5000	5 เขตพื้นที่อื่น ๆ	1,964	1.66
6000	6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2,799	2.37
รวม		118,245	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดการทำแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ แล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่นาวาง ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลแม่นาวาง เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)

2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน

3) พื้นที่แล้งซ้ำซาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ ระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าแสงอาทิตย์

คลองส่งน้ำ อ่างเก็บน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

การดำเนินงานของหน่วยงานอื่น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่ทางหน่วยงานอื่นได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการนั้น ๆ (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพผลผลิตต่ำ เช่น เขตทำนา เขตปลูกพืชไร่

1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชที่ปลูก ปรับเปลี่ยนตามความต้องการที่มีตลาดรองรับ ทั้งในเขตพื้นที่มีความเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับดิน (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

2) การอบรมให้ความรู้ การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมส่งเสริมการเกษตร/กรมวิชาการเกษตร)

3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ การผลิตเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

5) จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการปลูกข้าว การใช้สายพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ และตามความต้องการตลาด (กรมการข้าว)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

1) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัดเชียงใหม่)

2) สนับสนุนระบบการส่งน้ำ โดยการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) กระทรวงพลังงาน)

3) จัดอบรมการให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงปลา และปล่อยปลาในพื้นที่แหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำสาธารณะของชุมชน สระน้ำในไร่นาขนาดเล็กนอกเขตชลประทาน (สำนักงานประมงจังหวัดเชียงใหม่)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำโครงการบริหารจัดการทรัพยากรดินระดับตำบล ประจำปีงบประมาณ 2567 กิจกรรมกระบวนการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ณ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2567 ได้มีตัวแทนผู้นำตำบล ผู้นำหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่นาวางทุกหมู่บ้าน ตัวแทนหมอดินอาสา ได้เข้าร่วมให้ข้อมูลความต้องการ ดังรายละเอียดดังนี้

ประชาชนมีความต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรม และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรให้มีความเหมาะสมกับสภาพดินเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน และการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้นได้ ดังนี้

สภาพปัญหาของตำบลแม่นาวางโดยรวม

- (1) ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ดินเสื่อมโทรมขาดความอุดมสมบูรณ์
- (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ แหล่งต้นน้ำที่ใช้อุปโภคบริโภค และเพื่อการเกษตร
- (3) ปัญหาผลผลิตทางการเกษตรลดลง ต้นทุนสูง รายได้ต่ำ ก่อให้เกิดสถานะหนี้สินเพิ่มขึ้น

(4) ปัญหาการไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรวม ในกรณีปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน ประกอบด้วย การชะล้างพังทลายของดิน และดินขาดความอุดมสมบูรณ์

พื้นที่ตำบลแม่นาวาง จะมีพื้นที่ที่เป็นที่ลาดชันเชิงซ้อนถึงร้อยละ 60.78 ทำให้เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน พบว่ามีพื้นที่ที่มีการชะล้างพังทลายของดินในระดับรุนแรงขึ้นไป เป็นเนื้อที่ 35,867 ไร่ หรือ ร้อยละ 30.34 ของเนื้อที่ตำบล (รูปภาพที่ 7-1) การเกิดการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว ทำให้เกิดการทับถมของตะกอนดินทราย ตามลำห้วยธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง เหมือนฝาย สระน้ำ อ่างเก็บน้ำ ทำให้ ดินชั้น ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ตามศักยภาพของแหล่งน้ำ ประกอบกับการขาดแคลนแหล่งพื้นที่ต้นน้ำ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาระแล้งทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำ ทั้งอุปโภคบริโภค และเพื่อทำการเกษตรทุกหมู่บ้าน ของพื้นที่ตำบลแม่นาวาง นอกจากนี้ในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ได้มีการจัดทำระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ ให้กับบางหมู่บ้านเท่านั้น ยังมีพื้นที่ที่เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินอีกจำนวนมาก ที่ยังต้องการทำจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในส่วนปัญหาของดินขาดแคลนความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากทรัพยากรดินตำบลแม่นาวาง ที่กล่าวไว้ (ตารางที่ 3-1) ข้างต้น ยกตัวอย่างหน่วยดินที่เป็นตัวแทนในพื้นที่ดังนี้ หน่วยแผนที่ดิน Ps-gsle (ชุดดินภูสอ) หน่วยแผนที่ดิน Sai-SIA (ชุดดินสันทราย) แผนที่ที่มีข้อจำกัดความอุดมสมบูรณ์ของแร่ธาตุต่ำอยู่แล้ว ในส่วนหน่วยแผนที่ดิน SC (ชุดดินที่มีพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน) ที่มีพื้นที่สูงชันเกิดการชะล้างพังทลายของดินสูง ทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ประกอบกับเกษตรกรมีการใช้ที่ดิน

ในการทำการเกษตรติดต่อกันเป็นเวลานานดินไม่มีโอกาสพักตัวเนื่องจากเกษตรกรมีพื้นที่จำกัดในการทำการเกษตร จำนวนประชากรในครอบครัวเพิ่มขึ้น การทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเองมีความเข้มข้นมากขึ้นโดยการใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ขาดการปรับปรุงบำรุงดินทำให้โครงสร้างดินมีการเปลี่ยนแปลง มีการไถพรวนดินด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกัน ทำให้ดินแน่นทึบไม่ร่วนซุย ดินขาดแร่ธาตุ

กรณีการขาดแคลนน้ำเนื่องจากพื้นที่ส่วนมากเป็นพื้นที่ที่มีความสูงชัน เกิดการชะล้างพังทลายของดินในช่วงฤดูฝน ทำให้เกิดการไหลบ่าของน้ำพัดพาตะกอนหิน ดินทราย ไหลสู่ลำห้วยตามธรรมชาติ หนอง คลองบึง และแหล่งน้ำที่หน่วยงานราชการสร้างให้ เพื่ออุปโภค บริโภค และเพื่อการเกษตรเกิดการทับถมตื้นเขิน มีผลกระทบทำให้แหล่งน้ำไม่สามารถกักเก็บไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศฝนทิ้งช่วง ปัญหาลำไยแล้งที่เกิดขึ้นอย่างซ้ำซาก จำนวนประชากรในพื้นที่เพิ่มขึ้นทำให้มีการทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเองที่มีอยู่อย่างจำกัด มีรอบการผลิตถี่ขึ้นทำให้มีการใช้น้ำเพื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น เกิดปัญหาความขัดแย้งการใช้น้ำระหว่างชุมชนที่อาศัยอยู่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และท้ายน้ำ

การแก้ไขจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ในดินให้มีความชุ่มชื้น การจัดหาแหล่งน้ำต้นทุนเพิ่ม โดยวิธีการต่างๆให้เพียงพอต่อความต้องการ

จากประเด็นหลักข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำพอสรุปได้ว่า มี 6 ประการ

- (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบัน รวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำลำน้ำ คลองส่งน้ำ สระน้ำในไร่นา
- (2) ก่อสร้างประปาภูเขา โดยส่งด้วยท่อ PE.
- (3) ก่อสร้างแหล่งน้ำเพื่อกักเก็บน้ำในแปลงเกษตรกรรมทั้งพื้นที่ลาดชัน พื้นที่ดอน และพื้นที่ราบลุ่ม
- (4) ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล
- (5) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อกระจายน้ำสู่การอุปโภคบริโภค และเพื่อการเกษตร
- (6) การป้องกันน้ำท่วม

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าว จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันสรุปได้ว่า “ไม่สามารถดำเนินแก้ไขหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง วิธีการใด วิธีการหนึ่ง แล้วจะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมทั้งตำบลได้โดยสิ้นเชิง “

การแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วม จะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กัน ทั้งปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน การปรับปรุงบำรุงดินและการจัดการน้ำทั้งระบบ โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. ส่วนของต้นน้ำ อยู่ทางด้านตอนบนของพื้นที่ทางด้านทิศตะวันออกและทางทิศใต้ ส่วนทางด้านทิศตะวันตกติดกับพื้นที่ส่วนกลางน้ำ พื้นที่ส่วนของต้นน้ำเป็นพื้นที่ป่าไม้ ได้แก่ป่าอนุรักษ์ (C)

ป่าเศรษฐกิจ (E) สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่มีความลาดชันเชิงซ้อน มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ มีระดับความสูญเสียดินในระดับรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุด การจัดการพื้นที่ต้องปลูกป่าเสริมสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อกักเก็บน้ำ จัดทำปะปายูเอและก่อสร้างระบบอนุรักษ์อนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อลดการชะล้างพังทลายของดินทั้งวิธีพืชและวิธีกล

2. ส่วนของพื้นที่กลางน้ำ อยู่บริเวณตอนกลางของพื้นที่ตำบลแม่नावางทางด้านทิศตะวันออกติดกับทางทิศตะวันตกของต้นน้ำ ในส่วนทางทิศตะวันตกติดกับทางด้านทิศตะวันออกกับส่วนส่วนปลายน้ำ สภาพพื้นที่มีความลาดชันเชิงซ้อน ความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ และที่ราบเชิงเขา พื้นที่มีระดับความสูญเสียดินในระดับรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุด การจัดการพื้นที่ก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ จัดรูปที่ดิน การจัดวางผังระบบน้ำทั้งระบบ และสนับสนุนการปรับเปลี่ยนในระบบการผลิตทางการเกษตร

3. ส่วนของปลายน้ำ ทางด้านตะวันออกติดกับทิศตะวันตกของส่วนกลางน้ำ สภาพพื้นที่ส่วนปลายน้ำมีความลาดชันตั้งแต่ 0-2 เปอร์เซ็นต์ 2-20 เปอร์เซ็นต์ มีระดับความสูญเสียดินในระดับรุนแรง ระดับปานกลางและระดับน้อย การจัดการพื้นที่ปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ การปรับปรุงแปลงนา การก่อสร้างสระน้ำในไร่นาขนาดเล็ก การก่อสร้างฝายกั้นน้ำ การขุดลอกคลองหนอง บึง การก่อสร้างระบบส่งน้ำ การก่อสร้างพนังป้องกันน้ำท่วมกัดเซาะ การขุดเจาะบาดาล การปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตและการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและ น้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ที่ดินสามารถใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกร ชุมชน และสภาพเศรษฐกิจสังคมให้มีความยั่งยืน

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.เขตทำนา	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	3,027,750
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	52,000
	1.2 ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	743,750
	1.3 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	75,000
	1.4 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	24,500
	1.5 การทำปุ๋ยหมัก	1,700,000
	1.6 การจัดหาปุ๋ยอินโดไมท์	425,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	7,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	6,957,000
	- บ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	1,782,000
2.เขตปลูกไม้ผล	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลาย	2,070,000
	- โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยฯ	2,070,000
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	5,147,000
	1.2 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	24,500
	1.3 การทำปุ๋ยหมัก	1,700,000
	1.4 การจัดหาปุ๋ยอินโดไมท์	850,000
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่กรด	7,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	2,500,000
	- การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (งานขุดลอก วางระบบน้ำ)	2,500,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลาย	3,105,000
	- โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร	3,105,000

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่नावาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
3. เขตปลูกไม้ยืนต้น	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	801,250
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	32,000
	1.2 การทำปุ๋ยหมัก	340,000
	1.3 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	245,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่กรด	3,750
4. เขตปลูกพืชไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	1,313,750
	1.2 ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	148,750
	1.3 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	15,000
	1.4 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	24,500
	1.5 การทำปุ๋ยหมัก	510,000
	1.6 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	425,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่กรด	7,500
	1.8 การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดก๊าซเรือนกระจก	170,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	1,000,000
	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (งานขุดลอก วางระบบน้ำ)	
5. เขตปลูกพืชทางเลือก	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	1,475,000
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	32,500
	1.2 ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	148,750
	1.3 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	15,000
	1.4 การทำปุ๋ยหมัก	850,000
	1.5 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	425,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	3,750

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
6. เขตโรงเรียนเลี้ยงสัตว์	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	9,750
	- การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	9,750
7. เขตแหล่งน้ำ	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	1,806,500
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	6,500
	1.2 การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลาย	1,800,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	9,281,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	7,292,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลาย	6,975,000
รวมแผนงาน/โครงการ		23,548,000

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
เขตเกษตรกรรม	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต
1. เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 13,935 ไร่	1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)
2. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 8,419 ไร่	2) โครงการเกษตรอินทรีย์(ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด)
3. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 12,702 ไร่	3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด)
4. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,663 ไร่	5) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)
5. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 1,788 ไร่	การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต
	1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด)
	2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สำนักงานเกษตรจังหวัด)
	3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สำนักงานเกษตรจังหวัด)
	4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สำนักงานเกษตรจังหวัด)
	5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด)
	6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สำนักงานเกษตรจังหวัด)
	7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สำนักงานเกษตรจังหวัด)
	8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด)
	9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด)
	10)โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สำนักงานเกษตรจังหวัด)
	11) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สำนักงานเกษตรจังหวัด)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	12) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 13) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม 14) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (เกษตรจังหวัด) 15) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี 16) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (องค์การบริหารส่วนตำบล)
2. เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 163 ไร่	1) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด) 2) โครงการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรตามนโยบาย (กรมชลประทาน) 3) โครงการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่รับน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์(องค์การบริหารส่วนตำบล) 5) โครงการเลี้ยงปลาในสระน้ำขนาดเล็ก (องค์การบริหารส่วนตำบล) 6) โครงการฝายเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร (องค์การบริหารส่วนตำบล) 7) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำปรับปรุงสระเก่า (องค์การบริหารส่วนตำบล)
3. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 3,011 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ	
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572			
1.การปรับปรุงบำรุงดิน																
เขตทำนา/ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/ พืชไร่/พืชทางเลือก	การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์	ลิตร	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	39,000	39,000	39,000	39,000	39,000	195,000	พด.	
เขตทำนา/ พืชไร่/พืชทางเลือก	การผลิต-จัดหาเมล็ด พันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	7	7	7	7	7	35	208,250	208,250	208,250	208,250	208,250	1,041,250	พด.	
เขตทำนา/ พืชไร่/พืชทางเลือก	การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,400	1,400	1,400	1,400	1,400	7,000	21,000	21,000	21,000	21,000	21,000	105,000	พด.	
เขตทำนา/ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/ พืชไร่/พืชทางเลือก	พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้ สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	3	3	3	3	3	15	14,700	14,700	14,700	14,700	14,700	73,500	พด.	
เขตทำนา/ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/ พืชไร่/พืชทางเลือก	การผลิตปุ๋ยหมัก พด.	ตัน	300	300	300	300	300	1,500	1,020,000	1,020,000	1,020,000	1,020,000	1,020,000	5,100,000	พด.	
เขตทำนา/ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/ พืชไร่/พืชทางเลือก	การจัดหาปูนโดโลไมท์	ตัน	300	300	300	300	300	1,500	510,000	510,000	510,000	510,000	510,000	2,550,000	พด.	
เขตทำนา/ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/ พืชไร่/พืชทางเลือก	การส่งเสริมการปรับปรุง พื้นที่ดินกรด	ไร่	400	400	400	400	400	2,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด	

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตทำนา/พืชไร่	โครงการส่งเสริมการไถกลบ และผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจก	ไร่	400	400	400	400	400	2,000	136,000	136,000	136,000	136,000	136,000	680,000	พต
เขตแหล่งน้ำ/ เขตโรงเรือน เลี้ยงสัตว์	การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์สารบำบัด	ลิตร	250	250	250	250	250	1,250	3,250	3,250	3,250	3,250	3,250	16,250	พต
2. การบริหารจัดการน้ำ															
เขตทำนา/ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/ พืชไร่	ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาน นอกเขตชลประทาน	บ่อ	21	15	15	15	15	81	462,000	330,000	330,000	330,000	330,000	1,782,000	พต
เขตปลูกไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	การพัฒนาแหล่งน้ำ ขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ ดินและน้ำ	แห่ง	2	2	2	2	2	10	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	5,000,000	พต.
3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน															
เขตประมง	การปลูกแฝกเพื่อการอนุรักษ์ ดินและน้ำ	กล้า	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	1,500,000	360,000	360,000	360,000	360,000	360,000	1,800,000	พต
เขตปลูกพืชไร่/ ไม้ผล	โครงการจัดระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัย ทางการเกษตร	ไร่	450	450	450	450	450	2,250	1,035,000	1,035,000	1,035,000	1,035,000	1,035,000	5,175,000	พต

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 มีนาคม 2567.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา: <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรฟัก. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่นาวาง. 2567. วิสัยทัศน์. แหล่งที่มา: <https://maenawang.go.th/content/vision>. 11 มิถุนายน 2567.

สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
230 หมู่ที่ 3 ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ 0-5312-1171 E-MAIL : CMIO1@LDD.GO.TH